

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.20.597/2019/5. szám

A tanács tagjai: . Döme Attila a tanács elnöke
Salamonné dr. Piltz Judit előadó bíró

. Zumbók Péter bíró

A felperesek: I. rendű
II. rendű
III. rendű
IV. rendű

A felperesek képviselője:
Szűcs Péter Ügyvédi Iroda
(ügyintéző: dr. Szűcs Péter ügyvéd)

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője:
V. Ügyvédi Iroda
(ügyintéző: dr. Orosz V. Sándor ügyvéd)

Az alperesi beavatkozó:
Alperesi beavatkozó

A beavatkozó képviselője:
Csuka és Társa Ügyvédi Iroda
(ügyintéző: dr. Csuka Péter ügyvéd)

A per tárgya: kártérítés megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:
felperesek és alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
ővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.934/2018/5.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:
ővárosi Törvényszék 39.P.22.105/2011/140.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I-IV. rendű felpereseknek együttesen 381.000 (háromszáznyolcvanegyezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 4.500.000 (négymillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. és II. rendű felperes házastársak, iker gyermekeik a III-IV. rendű felperesek, akik az alperes intézményben koraszülöttként jöttek világra 2007. március 25-én.
- [2] A III-IV. rendű felperesek idegrendszeri károsodásuk miatt súlyos mentális és mozgásszervi problémákban szenvednek, mindketten látáskárosultak. Állapotukban számottevő javulás nem várható, fejlesztéssel, rehabilitációs kezelésekkal állapotuk szinten tartható, illetve csekély javulás sem zárható ki. Mindez a szülők pszichés állapotát is negatívan befolyásolja, negatív jövőképük mindennapi élettevékenységüket megnehezíti.
- [3] A bíróság jogerős közbenső ítéletével megállapította az alperes kártérítési felelősségét a III-IV. rendű felpereseknél a koraszülést követően kialakult IRDS betegség folytán bekövetkezett központi idegrendszeri károsodásokkal okozati összefüggésben keletkezett, az I-IV. rendű felpereseket ért károk vonatkozásában.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [4] A felperesek keresetükben az I. és II. rendű felperes részére személyenként 10.000.000 forint, a III. és IV. rendű felperes részére személyenként 20.000.000 forint és járulékai nem vagyoni kártérítés, valamint vagyoni kártérítésként ápolás-gondozás, háztartási többlettevékenység, jövedelemvesztés, pelenkázás, ruhakopás, autóvásárlás, közlekedés, orvosi ellátásokra és látogatásokra történő kíséret, rehabilitációs ellátásokra, óvodába, egyéb intézményekbe való közlekedés, rehabilitáció, DSGM terápia, anya-szállás, továbbá gyógyhatású készítmények többletköltsége címén különböző összegű, járadék jellegű igények megfizetésére kérték kötelezni az alperest.
- [5] Az alperes ellenkérelmében vitatta a követelések összecszerűségét.

Az első- és másodfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg - az ideiglenes intézkedéssel megállapított 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítés összegét is magába foglalóan - az I. és II. rendű felperesnek személyenként 8.000.000 forintot, a III. rendű felperesnek 12.000.000 forintot, a IV. rendű felperesnek 13.000.000 forintot és járulékait, továbbá az I-II. rendű felpereseknek egyetemlegesen 32.239.507 forintot és ebből különböző részösszegek után különböző időpontoktól járó törvényes mértékű késedelmi kamatot, valamint 2018. július 1-jétől véghatáridő nélkül havi 278.309 forint költségpótló járadékot; jövedelempótló járadék címén az I. rendű felperes részére 942.993 forint és járulékai, valamint 2018. július 1-jétől véghatáridő nélkül havi 36.670 forint megfizetésére kötelezte az alperest; ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [7] Az ápolás-gondozás többletköltségének meghatározásakor figyelembe vette, hogy a III. és IV. rendű felperes életkori sajátosságain túlmenően gyakorlatilag mindenben teljes körű ellátásra, gondozásra szorul, a IV. rendű felperes az állapota folytán még helyzetváltoztatásra sem képes. Ezen a címen a felperesek által meghatározott időszükségletet és a minimálbér összegét alapul véve a kereset szerint marasztalta az alperest, a lejárt járadék összegét 20.266.693 forintban, a 2008. július 1-jétől járó havi járadék összegét 220.732 forintban határozta meg.
- [8] A háztartási többlet humán-erőráfordítás költsége címén előterjesztett igényt jogalapjában és időtartamában is megalapozottnak találta, a minimálbér összegének alapulvételével ezen a címen

- 2.978.256 forint lejárt, a jövőre nézve 30.966 forint havi járadék megfizetésére kötelezte az alperest.
- [9] Az I. rendű felperes jövedelemvesztését szintén a keresettel egyezően ítélte meg. Megállapította, hogy az I. rendű felperes a gyermekei súlyos egészségkárosodása miatt nem képes munkát vállalni, 2013-tól kezdődően jövedelemvesztésének összegét igazolta, így ezen a címen 942.993 forint lejárt, a jövőre nézve 36.670 forint havi járadék megfizetésére kötelezte az alperest.
- [10] A pelenkázás többletköltsége vonatkozásában szintén a keresettel egyezően marasztalta az alperest 746.982 forint lejárt, a jövőre nézve 13.905 forint havi járadékösszegben.
- [11] A ruhakopás és mosás többletköltsége címén előterjesztett igényt alaptalannak ítélte. Álláspontja szerint, bár nem vitatható, hogy a III-IV. rendű felperesek állapota a hasonló korú egészséges gyermekekétől eltérő ruhatár fenntartását teszi szükségessé, azonban önmagában a költségek átstrukturálódása nem bizonyítja, hogy a ruházatuk többbe kerülne mint a hasonló korú egészséges gyermekeké.
- [12] Az autóvásárlás többletköltségét a kereset szerint 5.542.707 forintban tartotta alaposnak, mert az I-II. rendű felperesek igazolták, hogy a korábbi gépkocsijuk lecserélése a gyermekek szállításának megoldása érdekében vált szükségessé.
- [13] Az orvosi ellátásokra és látogatásokra történő többletköltség megtérítése iránti igényt alaposnak találta, és a keresettel egyezően 150.514 forint lejárt, a jövőre nézve 3.706 forint havi járadék megfizetésére kötelezte az alperest. Ugyanakkor a kíséret többletköltsége címén támasztott igényt nem találta megalapozottnak, ugyanis a két gyermekre összesen napi 12 órában vette figyelembe a gondozás többletidejét, illetve az I. rendű felperes részére jövedelemvesztést is elszámolt, emellett a háztartási kisegítés többletidejét is figyelembe vette, ezért úgy ítélte meg, hogy a gondozás többletidejeként elszámolt órák alatt az I-II. rendű felpereseknek lehetőségük van, hogy az orvosi ellátásukra a beteg gyermekeiket elkísérjék.
- [14] A rehabilitációs ellátásokra és egyéb intézményekbe való közlekedés többletköltségeként szintén a keresettel egyezően 1.080.545 forintra kötelezte az alperest, ugyanakkor az ehhez kapcsolódó kíséret többletköltsége iránti igényt a fenti indokok alapján elutasította.
- [15] A perben kirendelt szakértő véleménye alapján indokoltnak tartotta az anya-szállás költsége címén felmerült összeg alperesre történő áthárítását is.
- [16] A gyógyhatású készítmények költségét szintén indokoltnak tartotta, a lejárt járadékot mérlegeléssel 919.000 forintban, a jövőre nézve havi 9.000 forintban határozta meg.
- [17] A nem vagyoni kárigényekkel kapcsolatban értékelte, hogy a család élete jelentősen megváltozott a gyermekek megszületésével, akik nem képesek egészséges kortársaikhoz hasonlóan étkezni, mozogni, gyermekközösségbe járni, állapotukban javulás - a folyamatos fejlesztések és kezelések ellenére is - csak csekély mértékben valószínűsíthető. Rögzítette, hogy a család élete folyamatosan a gyermekek igényeihez igazodik, ezért az I-II. rendű felperesek életvitele, baráti köre beszűkült, családtagjaik egy része elmaradt, a napi 24 órás készenlét, felügyelet mind mentálisan, mind fizikálisan rendkívüli módon megterheli a szülőket. Értékelte, hogy a gyermekek nagy valószínűséggel önálló életvitelre nem lesznek képesek, így a szülők életében sem várható a jövőben változás, az állandó lelki megterhelés, aggodalmaskodás, szorongás a pszichés állapotukat negatívan befolyásolja. A 2007. évi ár- és értékviszonyokat figyelembe véve az I-II. rendű felperesek javára személyenként 8.000.000 forintot, a III. rendű felperes javára 12.000.000 forintot, a IV. rendű felperes javára 13.000.000 forintot ítélte alkalmasnak az őket ért nem vagyoni hátrányok kompenzálására. Az összegszerűségnél figyelembe vette azt is, hogy a III-IV. rendű felperesek reflux-betegsége és laktózérzékenysége nincs összefüggésben az IRDS bekövetkezésével, ugyanakkor a többi károsodás az agykamrai vérzés következménye, így az alperes felelőssége lényegében a teljes egészségkárosodásért fennáll.
- [18] A felperesek, valamint az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, az I-II. rendű felpereseket illető nem vagyoni kártérítés tőkeösszegét

személyenként 10.000.000 forintra, a III-IV. rendű felperesekét 15.000.000 forintra felemelte; az I-II. rendű felpereseket megillető vagyoni kártérítés összegét 34.849.853 forintra és járulékaira, a 2018. július 1. napjától őket illető havi járadék összegét 294.634 forintra, míg az alperes perköltség-fizetési kötelezettségét 1.500.000 forint + áfa összegre felemelte; egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

- [19] Ítélete indokolásában kiemelte, hogy az alperes kártérítési felelősségét jogerős közbenső ítélet állapította meg, ebből következően már nem volt vitatható annak fennállása; a bizonyítatlanság, illetve az okozati összefüggés hiánya miatt a kereset részbeni elutasítása önmagában nem jelenti azt, hogy az alperes kártérítési felelőssége a közbenső ítéletben foglaltaknak megfelelően ne állna fenn, és a közbenső ítélethez ne fűződne anyagi jogerő.
- [20] Az alperes fellebbezésével kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a III-IV. rendű felperesek élve születésük folytán a fogantatásuk pillanatától jogképesek, a felperesek kártérítési keresete pedig azon alapul, hogy az alperes jogellenes és felróható magatartása következtében a III-IV. rendű felpereseknek egészségkárosodottan kell leélni életüket, amely sérti a testi épséghez, egészséghez fűződő jogaikat, és negatív módon kihat egymással szemben a testvérek, illetőleg a szüleik személyiségi jogaira is, sérti azok egészséges, egységes családban való éléshez fűződő, a mindenkit megillető emberi méltóságból levezethető személyiségi jogát.
- [21] Az alperes álláspontjával ellentétben rámutatott arra, hogy a közbenső ítéletre tekintettel a felpereseknek már nem kellett bizonyítaniuk, hogy az alperes terhére rótt magatartás hiányában a III-IV. rendű felperesek kedvezőbb életvitelt folytathattak volna. Ennek bizonyítása ugyanis a kártérítési felelősség alóli kimentés körében éppen az alperest terhelte a jogalapot vizsgáló eljárásban.
- [22] A nem vagyoni kártérítés vonatkozásában részletezte a felpereseket ért hátrányokat, azoknak a felperesek életére gyakorolt negatív hatásait. Kiemelte, hogy már egy családtag olyan súlyú egészségkárosodása, ami az I-II. rendű felperesek gyermekeinek állapotát jellemzi, a család integritásának a sérelmét jelenti, ugyanis a család mindennapi életének megszervezését és végrehajtását jelentős mértékben megváltoztatja az egészséges tagokból álló családok átlagosnak mondható együttéléséhez képest, és mindezen nehézségek két egészségkárosodott gyermek esetén hatványozottan jelentkeznek. Megalapozottnak találta a felperesek hivatkozását abban a tekintetben, hogy a III-IV. rendű felperesek viszonylatában kölcsönösen nem vagyoni jellegű sérelemként jelentkezik ikertestvérük súlyos egészségkárosodása. Álláspontja szerint megalapozottan hivatkoztak arra is, hogy bár a III. rendű felperes mozgáskorlátozottsága objektíve valóban kevésbé súlyos fokú, mint ikertestvéréé, következményeit tekintve azonban lényegében nincs különbség kettőjük önálló helyváltoztatásra való képtelensége, illetőleg a szülőkre ebből fakadóan háruló terhek között, ezért nem látott alapot részükre eltérő összegű nem vagyoni kártérítés megállapítására. Megítélése szerint az elsőfokú bíróság a felpereseket ért nem vagyoni jellegű hátrányokat, a káresemény idején érvényesülő ár- és értékviszonyokat, valamint a más hasonló jellegű ügyekben folytatott bírói gyakorlatot alapul véve a felperesek javára megítélt nem vagyoni kártérítés összegét némileg alacsony összegben állapította meg, ezért azt az I-II. rendű felperesek vonatkozásában személyenként 10.000.000 forintra, a III-IV. rendű felperesek vonatkozásában 15.000.000 forintra emelte fel.
- [23] Az alperes fellebbezési érvelésére az ápolás-gondozás, illetve háztartási kisegítés többletköltsége vonatkozásában rögzítette, hogy a károkozó köteles viselni a beteg gyermek érdekében végzett azon tevékenységek ellenértékét, amelyet az adott esetben a hozzátartozók ingyenesen nyújtanak. A költség meghatározásánál pedig viszonyítási alapként szolgálhat a mindenkori minimálbér bruttó összege, amelynek figyelembevételéből nem következik, hogy a kártérítés költségeleme átváltozna olyan munkaberré, amelyet közterhek terhelnek. Megítélése szerint ebben a körben az elsőfokú bíróság a bizonyítékoknak a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1) bekezdésének megfelelő értékelésével állapította meg a gyermekek egészségi

állapota által indokolt és elvégzett munkákat, illetve azok időszükségletét. Kiemelte, hogy az alperes álláspontjával ellentétben nincs szó arról, hogy az ápolás-gondozás, a háztartási kisegítés többletköltsége, valamint a jövedelemveszteség címén előterjesztett vagyoni kárigények akár csak részben is átfedésben lennének, ugyanis ezek egymástól eltérő ténybeli alapon nyugvó igények, azok időszükségletét az elsőfokú bíróság nem túlzott mértékben vette figyelembe.

- [24] Alaptalannak találta az alperes érvelését abban a tekintetben is, hogy a gyermekek ápolásával-gondozásával, látogatásával, kíséretével, valamint a velük kapcsolatos háztartási munkák elvégzéséből adódó többletköltség címén érvényesített vagyoni kárigények alaptalanok lennének azért, mert az ezzel kapcsolatos többletterhelést a nem vagyoni kárigény mértékének megítélésakor kellene mérlegelni.
- [25] Az alperes hivatkozásával ellentétben nem tartotta szükségesnek az I-II. rendű felperesek vagyoni helyzetének vizsgálatát, rögzítve, hogy a felperesek kárigénye túlnyomórésztben nem vagyoni kárigényből, illetve tényleges kiadást nem jelentő, a szülők által végzett többlettevékenységek ellenértékének megtérítésére irányuló vagyoni kárigényből áll. Rögzítette, hogy az ezt meghaladó vagyoni kárigényekkel kapcsolatos tényleges kiadásokat az alperes sem vitatta, annak pedig nem tulajdonított jelentőséget, hogy azokat milyen forrásból finanszírozták a felperesek.
- [26] Az I. rendű felperes jövedelemvesztesége vonatkozásában kiemelte, hogy annak tényét és mértékét az alperes az elsőfokú eljárásban nem vitatta, így azt alappal a fellebbezési eljárásban a Pp. 235. § (1) bekezdése alapján már nem tehetette.
- [27] Mindezekre tekintettel az ápolás-gondozás, háztartási kisegítés többletköltsége, valamint a jövedelemveszteség vonatkozásában egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével.
- [28] Nem értett egyet ugyanakkor az elsőfokú bíróság ruhakopás többletköltsége címén előterjesztett igényt elutasító döntésével. A szakvélemény alapján igazoltnak találta a gyermekek állapota folytán a ruházat gyorsabb elhasználódását, sűrűbb mosást, figyelemmel az inkontinenciára, a táplálkozási és mozgási nehézségekre, a földön csúszás-mászásra. Az összegszerűséget mérlegeléssel határozta meg, az előterjesztett igényt nem találta eltúlzottnak, így ezen a címen az alperest 1.209.200 forint lejárt, a jövőre nézve havi 11.800 forint költségpótló járadék megfizetésére kötelezte.
- [29] Az autóvásárlás többletköltsége vonatkozásában szintén egyetértett az elsőfokú bírósággal. Rögzítette, hogy a gépkocsi cseréjére a gyermekek állapota, és az utazás közbeni felügyeletük megoldása érdekében volt szükség. Kifejtette, hogy a károsultnak a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 340. §-ában foglalt kárenyhítési kötelezettsége nem terjed odáig, hogy károkozás következményeinek elhárításához szükséges eszközök közül kizárólag a legszükségesebb, legolcsóbb megoldást válassza. Az elsőfokú bíróság által elfogadott, az előző gépjármű értékének beszámításával kialakított összeggel szemben az alperes fellebbezése nem tartalmazott olyan érvelést, amely annak megváltoztatására alapot adott volna.
- [30] A lefolytatott bizonyítás alapján elfoglalt álláspontja szerint az alperes nem kifogásolhatta alappal, hogy a III-IV. rendű felpereseket az átlagos, egészséges gyermekekhez képest lényegesen többet kellett orvosi ellátásokra, rehabilitációs ellátásokra, óvodába és különböző intézményekbe szállítani, amelyek nem eltúlzott többletköltségét az elsőfokú bíróság megalapozott mérlegeléssel ítélte az alperesre áthárítható és indokolt többletköltségnek. A kíséret költségével kapcsolatban azonban nem értett egyet az elsőfokú bírósággal, tévesnek találta az elsőfokú bíróság okfejtését, mert a vitatott követelések olyan, más alapon nyugvó többletigények, amelyeket eltérő jogalapon kell megítélni, és nem áll fenn az a helyzet, hogy azokat lefedné és ki is egyenlítené a más címen kapott járadék. Ebben a körben az elsőfokú ítéletet megváltoztatva az orvosi ellátásokra történő kísérettel kapcsolatban 776.223 forint lejárt, a jövőre nézve havi 4.525 forint, míg a rehabilitációs ellátásokra, óvodába, különböző intézményekbe történő kíséret címén 624.923 forint lejárt járadék megfizetésére kötelezte az alperest. Kifejtette, hogy a rehabilitációs kezelések, illetőleg a gyógyhatású készítmények indokoltságát a perben kirendelt orvosszakértő alátámasztotta, a többletköltség összegének mérlegelésével kapcsolatban pedig egyetértett az elsőfokú bírósággal.

- [31] Az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása folytán változott a pernyertesség-pervesztesség aránya, ezért a Pp. 81. § (2) bekezdésének alkalmazásával kötelezte az alperest a felperesek részére elsőfokú perköltség megfizetésére.

A felülvizsgálati kérelmek és ellenkérelmek

- [32] A jogerős ítélet ellen mind a felperesek, mind az alperes felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő.
- [33] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezését kérték, és az alperest kérték kötelezni a III. és IV. rendű felperes részére személyenként 20.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és járulékai, továbbá a felperesek részére egyetemlegesen 3.530.319 forint + áfa elsőfokú perköltség megfizetésére.
- [34] Megsértett jogszabályhelyként jelölték meg a Ptk. 355. § (1)-(4) bekezdését, Pp. 206. § (1) és (3) bekezdését, 221. § (1) bekezdését, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2) bekezdés a) és b) pontját, valamint (6) bekezdését.
- [35] A nem vagyoni kártérítés vonatkozásában előadták, hogy a III. és IV. rendű felperes részére megállapított összeg azösszgszerű bírói gyakorlat és a kárkori értékviszonyok alapján nem alkalmas az általuk elszenvedett sérelmek kiegyensúlyozására. Álláspontjuk szerint a másodfokú bíróság bizonyítékértékelése kirívóan okszerűtlen, ugyanis nem értékelte kellőképpen azt a rendhagyó, jelen perbeli hátrányelemet, amely szerint a gyermekek vonatkozásában nem csak a saját személyükben elszenvedett egészségkárosodásból eredő hátrányokat kell kompenzálni a nem vagyoni kártérítéssel, hanem azt is, hogy a perbeli esetben mindkét ikermagzat súlyosan egészségkárosodott, így a gyermekeknek nem csak az élethez, testi épséghez, egészséghöz való személyhez fűződő joga, hanem a testvér károsodása okán a teljes és egészséges családban éléshez való joguk is sérült.
- [36] Sérelmezték továbbá, hogy a megállapított összegek nem felelnek meg a kárkori ár- és értékviszonyoknak, valamint a két gyermek sérelmével megvalósult többlettényállásnak; ennek igazolására ítéleteket csatoltak.
- [37] Az elsőfokú perköltség vonatkozásában sérelmezték, hogy a másodfokú bíróság a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglalt indokolási kötelezettségét megsértette, amikor nem adta indokát a perköltség összege leszállításának. Álláspontjuk szerint a másodfokú bíróság által megállapított összeg nem áll arányban az elvégzett ügyvédi tevékenységgel, az ügy bonyolultságára, a jogi képviselő által kifejtett munka minőségére és mennyiségére, valamint a per időtartamára is figyelemmel.
- [38] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a keresetet elutasító határozat meghozatalát, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, harmadlagosan a pelenkázás többletköltsége és az anya-szállítás (helyesen nyilvánvalóan: anya-szállás) címén megítélt összegek kivételével a marasztalási összegek felülvizsgálati kérelemben megjelölt mértékű leszállítását kérte.
- [39] Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti az Alkotmány 70/D. §-át, az Eütv. 3. §-át, 7. § (1) bekezdését, az Alaptörvény XXVIII. cikkét, a Ptk. 9. §-át, 84. §-át, 339. § (1) bekezdését, 355. § (4) bekezdését, a Pp. 206. § (1) és (3) bekezdését, 177. § (1) bekezdését, 3. § (2) bekezdését és 221. § (1) bekezdését.
- [40] Az alperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a kár hiányát állította, hivatkozva arra, hogy a terhére rótt magatartást a gyermekek élve születését megelőzően tanúsította. Erre tekintettel álláspontja szerint fogalmilag nem sérthette a III-IV. rendű felperesek személyiségi jogait, amelyek a jogsértés időpontjában nem léteztek. Kifejtette, hogy személyhez fűződő joga csak élő embernek lehet, a jogképesség visszamenőleges, a személykénti létezés azonban nem. Érvelése szerint mindebből következően a magzatra sem az Eütv. hatálya, sem a Ptk. személyiségi jogokat védő

szabályrendszere nem terjed ki.

- [41] Sérelmezte, hogy a jogerős közbenső ítélet nem határozta meg a felperesek kárát. Álláspontja szerint ebből az következne, hogy az egyes kereseti kérelmek elutasítása a közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően kizárt.
- [42] Vítatta, hogy a családban éléshez való jog személyiségi jog lenne, illetve hogy létezik az egészséges és egységes családban éléshez fűződő jog.
- [43] A közbenső ítélet anyagi jogerejével kapcsolatban kifejtette, hogy abban a károk körét és az okozati összefüggést el kellett volna bírálni, azonban álláspontja szerint ennek a kíváncságnak a perbeli közbenső ítélet nem felelt meg maradéktalanul, ugyanis a közbenső ítélet egyetlen kártérítési követelést, jogcímet sem nevesít.
- [44] A kár hiányaként kérte értékelni, hogy a Ptk. 355. § (4) bekezdése a kár típusai vonatkozásában taxációt tartalmaz, ebbe a körbe azonban az ún. humánerő-ráfordítás nem illeszthető. Alapvetően találta a gyermekek gondozásával-ápolásával, látogatásával, kíséretével, a velük kapcsolatos háztartási munkákkal összefüggő felperesi követelést, mert álláspontja szerint a kárkötelelem nem hoz létre munkavégzésre irányuló jogviszonyt a károkozó és a károsult között, illetve a gyermek és a szülő között. Álláspontja szerint ezen a címen károk ténylegesen nem merültek fel, ezért azok megtérítésére nem kötelezhető. Kifejtette, hogy a sérült gyermek gondozása a szülő családjogi kötelezettsége, amely nem jelenti azt, hogy többlethátrány nem állhat elő, ami lehet vagyoni és nem vagyoni természetű. Érvelése szerint ez azt jelenti, hogy vagyoni körben elmaradt munkabérre, személyiségi jogsértésre alapítottan pedig nem vagyoni kártérítésre tarthat igényt a károsult.
- [45] A kár hiányával kapcsolatos okfejtése körében kiemelte, hogy a felperesek nem bizonyították, hogy a beteg gyermekek tartása és nevelése összességében többbe kerül, mintha egészségesek lennének, így nem nyert a perben bizonyítást a kár, illetve annak mértéke sem.
- [46] Másodlagos kérelme indokaként arra hivatkozott, hogy a károsodott állapothoz képest kedvezőbb állapot a perbeli esetben az lenne, ha az I-II. rendű felpereseknek egészséges ikergyermekai lennének. Erre tekintettel kár csak az egészségkárosodásukból adódó többletköltség lehet. Sérelmezte azt, hogy a felperesek úgy munkálták ki a költségigényeket, hogy nem mutatták ki azokat a megtakarításokat, amelyek költségként merülnének fel, ha a gyermekek egészségesek lennének. Eltúlzottnak találta a többlettevékenységekre elszámolt időtartamot is, mert álláspontja szerint nem lett megfelelően értékelve az ezzel kapcsolatos „alap” időigény.
- [47] Továbbra is állította, hogy vizsgálni kellett volna a károsodott helyzethez képest kedvezőbb helyzetet, az ahhoz kapcsolódó vagyoni-jövedelmi jellemzőket. Állította, hogy egyes kárigények vonatkozásában olyan kérdések eldöntését hártotta az elsőfokú bíróság a szakértőre, amely nem szakkérdés. A másodlagos kérelem indokaként felsoroltak miatt kérte az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását.
- [48] Harmadlagos kérelmében egyes jogcímek vonatkozásában a marasztalási összeg leszállítását kérte.
- [49] Az ápolás-gondozás többletköltsége vonatkozásában nem tartotta elfogadhatónak a minimálbér alapulvételét, valamint túlzottnak ítélte a figyelembe vett többlet-munkaórákat. Állította továbbá, hogy az egyes igények között átfedések vannak mind időben, mind tevékenységben, ezért kérte a marasztalási összeg 50%-ra történő leszállítását.
- [50] A háztartási többlettevékenység vonatkozásában kifejtette, hogy az nem munkatevékenység, és maga a tevékenység tényleges költséget nem jelent, ezért ezen a címen díjazásra a felperesek nem tarthatnak igényt. Ebben a körben a marasztalási összeg 50%-ra történő leszállítását kérte.
- [51] A jövedelemvesztés vonatkozásában kifejtette, hogy az I. rendű felperes nem képes egyszerre gyakorlatilag egész nap a gyerekekkel és a háztartással foglalkozni, és egyidejűleg kereső tevékenységet is folytatni, ezért nem részesülhet mindegyik címen díjazásban. Hiányolta annak felperesek általi bizonyítását, hogy a két ikergyermek, továbbá az alperestől független laktóózérékenység és reflux-betegség mellett az I. rendű felperes 8 órában munkát tudna vállalni. Hivatkozott továbbá arra, hogy munkavégzés hiányában nincsenek az I. rendű felperesnek munkába

járással kapcsolatos költségei, illetve idővesztése sem. Sérelmezte továbbá a véghatáridő nélküli kötelezést, ezért ezen a címen a marasztalás összegét 50%-ra kérte leszállítani az I. rendű felperes nyugdíjjogosultságának eléréséig mint véghatáridőig.

- [52] A ruhakopás és mosás többletköltsége vonatkozásában állította, hogy a felperesek nem bizonyították az egészséges gyermek szükségletéhez képest felmerülő többletet, ezért a marasztalás összegét 10%-ra kérte leszállítani.
- [53] Az autóvásárlás költségével kapcsolatban azzal érvelt, hogy a pénzeszközök terhére vagyontárgy vásárlása nem kár. Az alperes legfeljebb a kárral okozatiságban álló használati érték arányos részével tartozik helytállni. Ebben a körben a kereseti kérelmet érdemi elbírálásra alkalmatlannak tartotta, legfeljebb 1.000.000 forintban tartotta elfogadhatónak az ezen a jogcímen támasztott igényt.
- [54] A közlekedési többletköltség vonatkozásában arra hivatkozott, hogy ha a gyermekek egészségesek lennének és igénybe tudnák venni a tömegközlekedést, annak is lenne költsége. Kórházi kezelés hiányában pedig velük kirándulni, vagy más programokra jártak volna a szülők, így más költség helyett felmerült költségről van szó, erre tekintettel a marasztalás összegének 50%-ra történő leszállítását kérte.
- [55] Érvelése szerint a kár mértékének bizonyítása a felperesek feladata, nekik kellett volna bizonyítaniuk, hogy az alperes terhére rótt magatartás hiányában a gyermekek kedvezőbb életvitelt folytathattak volna. Hivatkozott arra is, hogy a magatartásától független reflux-betegséget és laktóz-intoleranciát az összecszerűség meghatározásakor mérlegelni kellett volna. Érvelése szerint a III-IV. rendű felperesek egészségi állapota semmilyen pénzbeli juttatással nem kompenzálható, mert állapotuk nem teszi lehetővé „új életvitel kialakítását”, mint ahogyan megelőző kedvezőbb életvitelről sem lehet beszélni esetükben, legfeljebb potenciálisan kedvezőbb állapotról. Álláspontja szerint nem értékelhető a terhére az sem, hogy a szülők két sérült gyermeket nevelnek, illetve a III-IV. rendű felperes vonatkozásában az sem, hogy a testvérük sérült, mert a magzatok száma semmilyen okozati összefüggésben nem áll a terhesgondozással és a szülésvezetéssel. A felróhatóság mértékére is figyelemmel nem tartotta indokoltnak összesen 20.000.000 forintot meghaladó nem vagyoni kártérítés megfizetését.
- [56] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a saját felülvizsgálati kérelmükkel nem érintett részben a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérték, annak helyes indokaira hivatkozással.
- [57] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében saját felülvizsgálati érvelését fenntartva kérte, hogy a Kúria ne adjon helyt a felperesek felülvizsgálati kérelmének.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [58] A felperesek és az alperes felülvizsgálati kérelme nem alapos.
- [59] A Pp. 270. § (2) bekezdésének és a Pp. 275. § (3), illetve (4) bekezdéseinek együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálat alapja lehet valamely anyagi jogi vagy eljárási szabálysértés, utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása van.
- [60] A felülvizsgálati kérelmek közül - azok tartalmára tekintettel - elsődlegesen az alperes felülvizsgálati kérelmének megalapozottságát kellett vizsgálni. Ennek során pedig abból kellett kiindulni, hogy a jogerős közbenső ítélet szerint az alperes kártérítési felelősséggel tartozik a III-IV. rendű felpereseknél a koraszülést követően kialakult IRDS betegség folytán bekövetkezett központi idegrendszeri károsodásokkal okozati összefüggésben keletkezett, az I-IV. rendű felpereseket ért károk vonatkozásában. Mindezt a határozathoz kötődő, a Pp. 229. § (1) bekezdésében

meghatározott anyagi jogerőhatás miatt az alperes a követelés összegére nézve folytatott eljárásban már nem tehet vitássá. A közbenső ítélethez anyagi jogerő fűződik, ezért az azt követő eljárásban a jog fennállásának elbírálására nem lehet visszatérni, hanem csak a kártérítés összegét lehet vizsgálni (EBH2005. 1203.). A közbenső ítélettel jogerősen elbírált jogalapot a felek egymás között ismételten vitássá már nem tehetik, ahhoz anyagi jogerő fűződik (BH1993. 698.).

- [61] A fentiek kiemelése azért is indokolt, mert az alperes a felülvizsgálati kérelmében megismételte, hogy a jogerős közbenső ítélet a Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti konjunktív feltételek elbírálására teljes körűen nem terjedt ki, és nem határozta meg a felpereseket ért károkat. Ez a hivatkozás téves volt, a kártérítési perbeli közbenső ítéleti megállapítás ugyanis szükségszerűen feltételezi az alperes kárt okozó jogellenes magatartását, mégpedig azzal, hogy az alperes magatartása felróható, mert nem tudta a felelősség alól kimenteni magát (BH2017. 151.). Az a tény, hogy a jogerős közbenső ítélet mellett is elutasítható a kereset egyes kártételek tekintetében részben vagy egészben, nem mond ennek ellent. A kártérítési felelősség fennállásáról szóló közbenső ítélet meghozatalának szükséges ténybeli alapja a kár bekövetkezése, függetlenül annak mértékétől, amely már a kereset összegszerű megalapozottsága körében vizsgálandó. A kár bekövetkezésének a Pp. 213. § (3) bekezdésének alkalmazásához szükséges bizonyossága nem kell kiterjedjen az érvényesített kárigény teljességére összességében (EBH2004. 1039., BH2004. 511., BDT2010. 2235.). Ennélfogva a Ptk. 339. § (1) bekezdésének megsértésére alapított felülvizsgálati támadás sem lehetett megalapozott. Ehhez képest a bíróság a kár mibenlétét illetően a jogerős közbenső ítélet indokolásában egyértelmű megállapításokat tett. Ezek alapján a káresemény bekövetkezése, vagyis a III-IV. rendű felperesek IRDS miatt bekövetkezett egészségkárosodása és ezzel okozati összefüggésben a felpereseket ért hátrányok léte nem vitatható. Az elsőfokú bíróság az alperes magatartásával okozati összefüggésben álló károkkal kapcsolatban azt is rögzítette ítéletében, hogy a III-IV. rendű felpereseknél az IRDS következtében alakult ki az agykamrai vérzés és idegrendszeri károsodás, és mivel a reflux -betegsége és a laktóz-érzékenysége kívül a többi károsodás az agykamrai vérzés következménye, az alperes felelősége lényegében szinte a teljes egészségkárosodásért fennáll.
- [62] Mindezekből következik továbbá az alperesnek a magzat feltételes jogképességén (Ptk. 9. §) nyugvó azon jogi okfejtésének téves volta, hogy a III-IV. rendű felperesek esetében a személyiségi jogi sérelem, az abból fakadó nem vagyoni és vagyoni kár kizárt, és egészségi állapotuk a szülők személyiségi jogait sem sérthette. A másodfokú bíróság ezzel összefüggő helyes megállapítása szerint a felperesek kártérítési keresete azon alapult, hogy az alperes jogellenes és felróható magatartása következtében a III-IV. rendű felperesnek egészségkárosodottan kell leélni az életüket. A fentiek értelmében a káresemény a III-IV. rendű felperesek egészségkárosodásával következett be, a jogerős közbenső ítélet alapján az alperes a felpereseket ezáltal ért károk megtérítésére köteles.
- [63] Az alperes tehát a felperesek nem vagyoni kártérítési igényeit megalapozó személyiségi jogsértést is alaptalanul vitatta, a jogerős ítélet ezért nem sérti a Ptk. 84. §-át. Megsértett személyhez fűződő jogként a másodfokú bíróság a III-IV. rendű felperesek esetében helytállóan jelölte meg a Ptk. 76. §-ának példálózó jellegű felsorolásában is feltüntetett testi épséghez és egészséghez való jogot. Kétségtelen, hogy a felperesek esetében a keresetben foglaltaktól részben eltérően nem a teljes és egészséges családban éléshez való jog, hanem az egészséges, egységes családban való éléshez fűződő jog megsértését állapította meg, de - az e körben felhozott indokokból következő tartalmi azonosságra tekintettel - az eltérő megnevezés használata ellenére is beazonosítható volt ez a bírói gyakorlat (EBH2009. 2043., BH2017. 406.) által elismert személyhez fűződő jog. Mindez pedig az alperes felülvizsgálati érvelésével szemben semmiképpen sem jelenthette a jogorvoslathoz való, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogának sérelmét, amit a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének ténye eleve cáfol.
- [64] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a kár hiányára abból az okból is hivatkozott, hogy a

felperesek által humán-erőráfordításként megjelölt igények nem feleltethetők meg a Ptk. 355. § (4) bekezdésében szabályozott kártípusoknak, vitatta ezek kárként való értékelését, továbbá sérelmezte a szülők anyagi viszonyai vizsgálatának elmaradását.

- [65] A keresetben, és annak megfelelően a perben eljáró bíróságok érdemi határozataiban humán-erőráfordításnak nevezett, különböző jogcímenek érvényesített kártérítési követelések - az alperes felülvizsgálati kérelmében foglaltakkal szemben - megfeleltethetők a Ptk. 355. § (4) bekezdésében meghatározott, a károsultat ért vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges költség megtérítése iránti követelésnek. A kifejtett munkaerő vagyoni értékkel bír. Ha más személy számára, nem ingyenes szolgáltatásként végzett munkáról van szó, jövedelemszerzést eredményez. A saját részre végzett munka pedig értékteremtő és/vagy költségmegtakarító eredményű. A kifejtett munkaerő tehát mindig pénzben kifejezhető értékkel bír. Az alperes károkozó magatartása miatt felmerülő munkavégzést az I-II. rendű felperesek nem az alperes javára, neki nyújtott ingyenes szolgáltatásként végzik, hanem helyette, aminek értékét ezért köteles megtéríteni. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy e munkavégzés értéke költség, ezért a vagyoni károk és nem a nem vagyoniak körében értékelhető. Ezen - az alperes felülvizsgálati kérelmében foglaltakkal ellentétben - az sem változtat, hogy az Alaptörvény XVI. cikk (3) bekezdése a szülők alkotmányos kötelezettségévé teszi a kiskorú gyermekükről való gondoskodást. Az alperes magatartásának ugyanis nem ez az alapja, hanem az a többlet-tevékenység, amely a károkozó magatartás hiányában ennek az alkotmányos kötelezettségnek a teljesítése körében nem merülne fel.
- [66] A további vagyoni kártérítési igényekkel összefüggésben az alperesnek több olyan, a fellebbezésében foglaltakkal egyező, általános jellegű hivatkozása is volt, amely az alábbiakban részletezettek szerint tévesnek tekinthető. Ennek megfelelően az alperes alaptalanul sérelmezte a szülők, az I-II. rendű felperesek jövedelmi-vagyoni viszonyai vizsgálatának elmaradását. Ez a körülmény ugyanis a kártérítési kötelezettség fennállását, terjedelmét semmilyen módon nem befolyásolta, különös tekintettel arra, hogy jelentős részben az I-II. rendű felperesek által kifejtett tevékenységek ellenértékéről volt szó. Az utóbbiakkal kapcsolatban a másodfokú bíróság helyesen fejtette ki, hogy a károkozó köteles viselni a beteg gyermek érdekében végzett azon tevékenységek ellenértékét, amelyeket a hozzátartozók ingyenesen nyújtanak, mivel ez nem eredményezheti a károkozónak a kártérítési kötelezettség alóli mentesülését. A Kúria már több eseti döntésében rámutatott: a károkozó kártérítési kötelezettségén kívül eső körülmény, hogy a károsodás elszenvedéséből fakadó vagyoni veszteségek viseléséhez szükséges anyagi forrásokat a károsult saját jövedelméből, vagyonából teremti-e elő, vagy kötelmen kívül álló harmadik személyek előlegezik-e meg számára, és az is a felelősségi viszonyon kívül eső kérdés, hogy ezt ingyenesen nyújtják-e (Kúria Pfv.III.21.032/2017/4., Pfv.III.22.383/2016/5.). A családtag ingyenes vagyoni vagy nem vagyoni (tevételes) segítségnyújtása tehát nem a károkozó kárviselés alóli részleges vagy teljes mentesítését szolgálja, e veszteségek térítése a károkozó feladata (Kúria Pfv.III.21.276/2017/4.).
- [67] Amennyiben pedig ez a családtag a tényleges anyagi és fizikai áldozatot vállaló károsult, aki ezeknek az áldozatvállalásainak megtérítése és kompenzálása érdekében igényt érvényesít a károkozóval szemben, abból kell kiindulni, hogy a károsult kárenyhítési kötelezettsége nem terjed a károkozó kárkövetkezmények viselése alóli mentesítéséig. A kárenyhítési kötelezettséget meghaladó kárelhárító, kárscsökkentő tevékenysége is pénzben kifejezhető értékkel bír. Ezt nem a károkozó kártérítési felelősségének csökkentése érdekében fejt ki, hanem azért, mert a károkozó a Ptk. 355. §-ban előírt, eredeti állapot helyreállítására vagy pénzbeli kártérítés fizetésére irányuló kártérítési kötelezettségének nem tett eleget. A károkozó kártérítése felelőssége az okozott kár (adott esetben az ápolás-gondozás stb. szükséglete) erejéig fennáll mindaddig, amíg az abból fakadó kötelezettségét ő, vagy kifejezetten e kötelezettség teljesítését helyette vállaló, illetve valamilyen jogviszony alapján helyette köteles személy nem teljesíti.

- [68] A többlet humán erő-ráfordítás mértékének meghatározását vitató felülvizsgálati indokok is tévesek. Az alperes állításával ellentétben a felperesek keresetükben, a vagyoni károk körében kizárólag azokból a többlettevékenységekből eredő kárigényeiket érvényesítették, amelyek a gyermekek egészségkárosodásából adódnak. Mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság ítéletének indokolásában hangsúlyozta: az adott esetben azt kellett vizsgálni, hogy milyen mértékű az a többlettevékenység, amit egy egészséges gyermek ellátásához képest a III-IV. rendű felperesek mellett indokoltan kifejtének.
- [69] Emellett a káronszerzés tilalmának téves értelmezésén alapult az alperesnek az a hivatkozása, hogy a III-IV. rendű felperesek sérültsége okán felmerült megtakarításokat a vagyoni kártérítések mértékének meghatározásakor figyelembe kellett volna venni. Ez a bírói gyakorlat által követett, a Ptk. 355. § (4) bekezdéséből is következő jogelv a károkozásból származó előnyök levonásának kötelezettségét jelenti, amelyet a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:522. § (3) bekezdése kivételt engedő szabályként tartalmaz. Alkalmazásának feltétele a károkozó magatartás és a vagyoni előny közötti okozati összefüggés fennállása. Az adott esetben azonban a károkozás jellegéből adódóan nem lehet szó a kár ténye folytán szükségtelenné vált kiadásokról: az alperes kártérítési felelősségét ugyanis az alapozta meg, hogy a mulasztásai hiányában nem következett volna be a III-IV. rendű felperesek egészségkárosodása.
- [70] Alaptalannak találta a Kúria az alperes másodlagos, a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára irányuló felülvizsgálati kérelmét is. Nem értett egyet a Kúria az alperessel abban, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 177. § (1) bekezdésébe ütközően a vagyoni károk körében olyan kérdések eldöntését hárította a szakértőre, amelyek nem minősültek szakkérdésnek. Az alperes hivatkozásával ellentétben az elsőfokú bíróság a gyermekek körül végzett többlettevékenységek megítélésekor figyelembe vette az I-II. rendű felperesek által számba vett és a bizonyítás adatai szerint igazoltan elvégzett tevékenységeket, és azok indokoltságát, illetve időigényét a szakvélemény mint bizonyíték figyelembevételével, a bizonyítékok helyes és okszerű mérlegelésével állapította meg, ahogyan erre a másodfokú bíróság is rámutatott jogerős döntésében.
- [71] Az alperes harmadlagos felülvizsgálati kérelmével kapcsolatban a Kúria megállapította, hogy a másodfokú bíróság az alperes által vitatott vagyoni kártérítési igények megalapozottságának vizsgálatakor az alperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozott eljárási hibákat nem vétett. Ezzel összefüggésben a bizonyítékok okszerű, a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő értékelésével állapította meg a megtérítendő költségek indokoltságát és összegét, továbbá a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglaltaknak eleget téve számot adott a mérlegelésének szempontjairól.
- [72] Az egyes tevékenységek időszükségletével és az esetleges időbeli átfedéssel kapcsolatban a Kúria rámutat, hogy a különböző címen előterjesztett, különböző tevékenységet takaró követeléseknek eltérő ténybeli és jogalapjuk van, a más-más címen adott járadékok, juttatások ténye nem zárja ki azt a más jellegű, más célú tevékenységet, amelyet ugyanebben az időben végeznek, hiszen a sérült gyermekek mellett bizonyítottan nem egy személy látja el a szükséges teendőket. Ezek a követelések olyan, más alapon nyugvó többletigények, amelyek eltérő ténybeli alapból erednek és eltérő jogalapon kell azokat megítélni, nem áll fenn az a helyzet, hogy azokat lefednék és ki is egyenlítenék a más címeken kapott járadékok. Ebben a körben a Kúria fenntartja a korábban a Pfv.III.20.953/2014/6. számú döntésében kifejtetteket.
- [73] Az összegszerűség vonatkozásában a Kúria rámutat, hogy a keresetben alkalmazott, a minimálbér összegének alapulvételével történt számítást a másodfokú bíróság helyesen, az irányadó bírói gyakorlatot (BH2017. 92.II.) szem előtt tartva fogadta el.
- [74] Mindezek alapján a Kúria az ápolás-gondozás, a háztartási többletmunka, illetve a

jövedelemveszteség vonatkozásában teljes mértékben egyetértett a jogerős ítéletben foglaltakkal.

- [75] Ez utóbbi vonatkozásában a felperes alaptalanul vitatta a véghatáridő nélküli kötelezését is, ugyanis még a jelenleg irányadó nyugdíjkorhatár alapján sem lehet megállapítani, hogy az I. rendű felperes eddig az időpontig végezne csak ténylegesen munkát. Amennyiben a jövedelemveszteség címén megítélt járadék alapjául szolgáló körülményekben jelentős változás következne be, úgy nincs akadálya annak, hogy az alperes kérje annak leszállítását, megszüntetését vagy időtartamának megváltoztatását.
- [76] A ruhakopás és mosás többletköltsége vonatkozásában a Kúria egyetértett a jogerős ítéletben foglaltakkal. A szakértői vélemény alátámasztotta, hogy a gyermekek állapotára és speciális igényeikre tekintettel az egészséges kortársaikhoz képest részükre több ruhát kell vásárolni, többet kell azokat tisztítani, így ebből nyilvánvalóan többletköltség adódik. A másodfokú bíróság a bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő mérlegelésével, a tanúk nyilatkozatának figyelembevételével helyesen határozta meg ennek költségét, az általa megítélt összeg leszállítására a Kúria nem látott alapot.
- [77] Az autóvásárlás többletköltsége vonatkozásában a perben rendelkezésre álló adatok alapján az ügyben eljáró bíróságok helyesen jutottak arra a következtetésre, hogy az I-II. rendű felperesek gépkocsijának cseréjére kizárólag a gyermekek állapotából adódó okokból volt szükség, így alappal érvényesítették az általuk megvásárolt, a gyermekek igényeinek is megfelelő gépkocsi vételára és a korábbi gépjármű eladásából befolyt eladási ár különbözetét kárként. Az alperes érvelésével ellentétben ez tekinthető annak, a gyermekek állapotából eredő többletköltségnek, amely kárként okozati összefüggésben áll az alperes jogellenes magatartásával, hiszen egészségkárosodás hiányában a felperesek igényeinek a korábbi gépkocsi is megfelelt volna, az újabb autó vásárlását kizárólag a gyermekek egészségi állapota indokolta.
- [78] A különböző indokkal érvényesített közlekedési többletköltség, illetve a kíséretből és látogatásból eredő költségek vonatkozásában a másodfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy a III-IV. rendű felpereseket az átlagos, egészséges gyermekekhez képest lényegesen többet kell orvosi ellátásokra, rehabilitációra, óvodába és különböző intézményekbe szállítani, amellyel kapcsolatban felmerül egyrészt a közlekedés többletköltsége, másrészt az őket kísérő személy többlettevékenységéből eredő költség. Az ezekkel kapcsolatban felmerült többletköltséget az elsőfokú bíróság a bizonyítékok helyes mérlegelésével állapította meg, azzal a Kúria is egyetértett, annak leszállítására az alperes felülvizsgálati kérelmében előadott indokok alapján nem volt ok. A többlettevékenységek időbeli átfedésével kapcsolatban a Kúria utal a korábban kifejtettekre.
- [79] A rehabilitáció és a gyógyszer többletköltsége vonatkozásában a Kúria ugyancsak utal a korábban kifejtettekre, amely szerint adott esetben a III-IV. rendű felperesek egészségkárosodása miatt fel nem merülő kiadásokat a vagyoni kártérítések mértékének meghatározásakor az alperes hivatkozásával ellentétben nem kellett figyelembe venni.
- [80] A jogerős ítélet nem vagyoni kártérítésre vonatkozó rendelkezését az I-IV. rendű felperesek vonatkozásában az alperes, a III-IV. rendű felperesek vonatkozásában a felperesek felülvizsgálati kérelmükben támadták.
- [81] A másodfokú bíróság a nem vagyoni kártérítéseknek a felek által vitatott összegét a Pp. 206. § (1) és (3) bekezdésének megsértése nélkül határozta meg. A nem vagyoni hátrányok feltárásakor figyelembe vette a szakvélemények tartalmát, és értékelte a III-IV. rendű felperesek egészségkárosodása következtében a felpereseknél kialakult, a rendelkezésre álló további bizonyítékokkal is alátámasztott életvitelbeli változásokat. Ebben a körben megfelelően értékelte,

hogyan a gyermekek mentális és mozgásszervi visszamaradottsága, a kommunikáció nehezítettsége, illetve a látáskárosodás az alperes mulasztásával okozati összefüggésben bekövetkezett agykamrai vérzés és idegrendszeri károsodás következménye, az ebből adódó hátrányok függetlenek a náluk fennálló reflux-betegségtől, illetve laktóz-intoleranciától. Egyetértett a Kúria azzal, hogy az I-II. rendű felperesek vonatkozásában kirívóan súlyos sérelemként kell értékelni, hogy két súlyosan egészségkárosodott gyermeket kell felnevelniük, illetve hogy a III-IV. rendű felperesek viszonylatában kölcsönösen nem vagyoni jellegű sérelemként kell értékelni ikertestvérük egészségkárosodását. Ezeket a tényezőket a másodfokú bíróság mind a szülők, mind a gyermekek javára megítélt nem vagyoni kártérítés összegének megállapításakor figyelembe vette és megfelelő súllyal értékelte.

- [82] Nem hivatkozhatott alappal az alperes a nem vagyoni kártérítés összegét csökkentő tényezőként a III-IV. rendű felperesek vonatkozásában arra, hogy állapotuk nem teszi lehetővé kedvezőbb életvitel kialakítását, illetve hogy sérült állapotukból adódóan, továbbá összehasonlító állapot hiányában a károsodást aligha élük meg. A Kúria ezzel kapcsolatban fenntartja korábbi döntésében (Pfv.III.22.636/2017/5.) kifejtett álláspontját, amely szerint a nem vagyoni kártérítés összegének megállapításánál nem lehet azt csökkentő tényezőként figyelembe venni, hogy a károsult egészségkárosodásának mértékére tekintettel nincs tudatában az őt ért nem vagyoni hátrálynak, illetve azt sem, hogy a károsodás mértéke miatt az anyagi kompenzáció előnyeit nem feltétlenül élvezheti. A kártérítés összegének megállapításakor nincs annak jelentősége, hogy a károsult tudata átfogja-e a károsodást, annak mértékét, illetve a nem vagyoni kártérítés kompenzációs funkcióját.
- [83] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által a felperesek javára megállapított nem vagyoni kártérítési összegek felemelésének is kellő indokát adta. Ebben a körben - a fentiek mellett - megalapozottan vette figyelembe a káreseménykori ár- és értékviszonyokat, valamint a hasonló tárgyú ügyekben kialakult bírói gyakorlatot. A Kúria a nem vagyoni kártérítés összegének leszállítására, illetve a III-IV. rendű felperesek vonatkozásában annak felemelésére nem látott indokot.
- [84] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben támadták a jogerős ítélet elsőfokú perköltségre vonatkozó rendelkezését is. A másodfokú bíróság ebben a körben arra tekintettel változtatta meg az elsőfokú bíróság ítéletét, mert a marasztalási összeg megváltoztatása következtében a felperesek túlnyomórészt pervesztesek lettek, így a Pp. 81. § (2) bekezdése alapján tartotta indokoltnak az elsőfokú perköltség meghatározását. A felperesek felülvizsgálati kérelmükben nem tartották indokoltnak az IM rendelet alapján meghatározható ügyvédi munkadíj negatív korrekcióját, illetve sérelmezték az indokolási kötelezettség megszegését.
- [85] A Kúria annyiban egyetértett a felperesek felülvizsgálati kérelmével, hogy a másodfokú bíróság nem teljeskörűen tett eleget indokolási kötelezettségének, ugyanis ítéletében csak arra utalt, hogy az elvégzett munkával arányosan állapította meg a felperesek részére járó elsőfokú perköltséget, azonban ennek okát nem adta. A Kúria megítélése szerint a Pp. 221. § (1) bekezdésének ezen okból történt megsértése azonban nem volt az ügy érdemére lényeges kihatással, így eredményes felülvizsgálat alapja nem lehet. A Kúria teljes mértékben egyetértett a másodfokú bíróság által, a Pp. 81. § (2) bekezdésének alkalmazásával megállapított elsőfokú perköltség összegével, ugyanis az ügy bonyolultsága mellett vitathatatlan az átlagosnál hosszabb pertartam, viszont a négy felperes esetében számított, az ilyen típusú ügyekben is kifejezetten magasnak számító pertárgyérték alapulvételével a másodfokú bíróság által számított elsőfokú perköltség összege arányban áll a felperesek jogi képviselőjének magas színvonalon végzett munkájával, a tárgyaláson való megjelenésekkel, az érdemi beadványok számával, az azzal kapcsolatban kifejtett munka mennyiségével és minőségével. Erre tekintettel az ügyvédi munkadíj összegének megváltoztatására a Kúria nem látott indokot.

Záró rész

- [86] A felperesek, illetve az alperes felülvizsgálati kérelme sem vezetett eredményre, erre tekintettel a Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kötelezte a túlnyomórészt pervesztes alperest a felperesek javára a jogi képviselőjükkel összefüggésben felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alapján, a (6) bekezdés alkalmazásával számított felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére, amelynek összegét a Kúria a felülvizsgálati kérelmek pertárgyértékének, valamint az érdemi beadványok számának, terjedelmének és minőségének figyelembevételével határozta meg, azzal, hogy a tárgyaláson való megjelenéssel kapcsolatban költség nem merült fel.
- [87] A felperesek költségmentessége és az alperes személyes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése szerint számított, a felperesek felülvizsgálati kérelme vonatkozásában 1.000.000 forintban, az alperes felülvizsgálati kérelme vonatkozásában 3.500.000 forintban megállapított felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.
- [88] A Kúria a felülvizsgálati kérelmeket a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Kormányrendelet 29. § (2) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2020. június 17.

Dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. előadó bíró, Dr. Zumbók Péter s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző
HM